"CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"UN DEĞERLENDİRİLMESİ

İNSAN HAKLARI VE HUKUK POLİTİKALARI KURULU

14 NİSAN 2020

SAADET

"CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"UN DEĞERLENDİRİLMESİ

➤ Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, 31 Mart 2020 tarihinde MHP ve AKP milletvekilleri ve beraberindeki 63 milletvekili tarafından meclis genel kuruluna sunularak 13 Nisan 2020 tarihinde TBMM'de kabul edilmiştir.

➤ TBMM'den geçen yasa **70 maddeden** oluşmakta ve toplamda **11 kanunda** değişiklik yapılmaktadır.

➤ Kanunda değişikliklerin amacı ve kapsamı yeteri kadar açık ifade edilmemektedir. **Muğlak ifadelerle kaleme alınan** pek çok maddenin bulunduğu infaz düzenlemesi, kişilerin hürriyetlerini doğrudan ilgilendiren suç ve cezaların düzenlenmesinde **son derece karmaşık ve olumsuz sonuçlara gebedir.**

➤ Yasanın Gerekçesi'nde bu değişikliklerin yapılmasında **hangi ceza siyasetinin güdüldüğüne ve buna neden ihtiyaç duyulduğuna ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir.**

➤ Öncelikle yasayla getirilen düzenlemelerde kullanılan ifadelerin **dil ve anlam bakımından çok sayıda problemler içerdiğini,** maddelere yapılan müdahalelerde tercih edilen ifadelerin uyumsuzluk barındırdığını, yine düzenlemelerin oldukça karmaşık olduğunu, **getirilen her kurala çok sayıda istisnalar getirildiğini, hatta bazen istisnaların da istisnalarına yer verildiğini belirtmek gerekir.**

➤ Hâlbuki İnfaz Kanunu, **kişilerin özgürlüğü ile çok yakından ilgilidir** ve bu nedenle herhangi bir **hatalı uygulamaya sebebiyet vermemek için son derece açık ve anlaşılabilir şekilde yazılmalıdır.**

➤ Yasayla oluşturulan karmaşanın uygulamada önemli sorunlara yol açacağı görülmektedir.

➤ Uzun zamandır Türkiye'nin gündeminde olan İnfaz Kanuna yönelik **değişiklik taleplerinin, özellikle infaz kurumlarındaki doluluk oranıyla ilgili olduğu ve bu durumun artık kurumların idaresini mümkün kılmayacak boyuta geldiği bilinmektedir.**

➤ Elde edilen bilgilere göre;
Türkiye'de 268'i kapalı, 83'ü açık cezaevi ve 4 tanesi de çocuk eğitim evi olmak üzere toplam 355 ceza infaz kurumu bulunmakta ve bu kurumlarda toplam 300.000 civarında tutuklu ve hükümlü barınmaktadır. Nüfusu bizimle aynı olan Almanya'da ise cezaevi mevcudu 62.000'dir.

➤ **Cezaevi nüfusunun %70'ini hükümlüler, %30'unu ise tutuklular** (hükmen tutuklu addedilenler de buraya dâhildir) oluşturmaktadır.

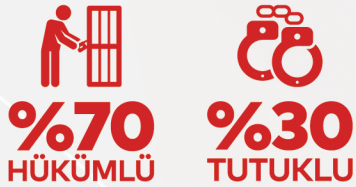

➤ Avrupa ülkelerinde her 100.000 kişide ortalama 100 kişi ceza infaz kurumlarında bulunmaktadır. Dünyada bu oran 100.000 kişide 146'dır. Bu oran Türkiye'de ise 100.000 kişide 350'dir. Görüldüğü üzere **ülkemizdeki oran Avrupa ülkelerinin üç katından, tüm ülkelerin ise iki katından fazladır.**

➤ O halde ceza siyasetiyle güdülen en önemli amaçlardan birisi olan **suçlunun yeniden sosyalleştirilmesini sağlayabilmek için ülkemizdeki bu oranın makul seviyelere çekilmesi gerekmektedir.**

➤ Bunun için yapılması gereken en önemli husus, artık cezanın ayrı bir infaz biçimi haline getirilen, üç yılda bir başvurulan, **temel sorunları örten veya bir müddet öteleyen "denetimli serbestlik yoluyla infaz" üzerinden ceza evlerindeki nüfusu azaltmak yerine, bu sorunu ortaya çıkaran yasal veya uygulama problemlerini etraflıca araştırarak kalıcı çözümler bulmaktır.**

➤ Ancak yasalaşan teklif ne yazık ki, infaz sorunlarını kalıcı şekilde çözmek yerine, son derece sınırlı bir rahatlama sağlayan geçici çözümlere odaklanmış durumdadır. Bu tür geçici çözümlerin önümüzdeki üç yıl içerisinde bizi yeniden infaz sorunlarını tartışmaya götüreceğini bugünden tahmin etmek zor değildir.

➤ Teklifin en önemli amacı olan cezaevlerindeki doluluk oranını azaltıp azaltmayacağına daha yakından bakmak gerekir. Ülkemizdeki infaz kurumlarında kalan toplam 300.000 kişinin işledikleri suça göre dağılımlarına bakıldığında, bunların yaklaşık %92'sinin, 10 suçtan hükümlü veya tutuklu oldukları görülmektedir. Bu suçlar;

- Uyuşturucu (%22) (infaz kurumunda cezasının 3/4 ünü çekiyor)
- Hırsızlık (%14,7)
- Terör (%13,6) (infaz kurumunda cezasının 3/4 ünü çekiyor)
- Yaralama (%11)
- Kasten öldürme (%10,7)
- Yağma (%9)
- Cinsel suçlar (%7) (infaz kurumunda cezasının 3/4 ünü çekiyor)
- Sahtecilik (%2,4)
- Ekonomik çıkar amaçlı suç örgütü (%1,1) (infaz kurumunda cezasının 3/4 ünü çekiyor)
- Dolandırıcılık (%1,3)
- Diğer suçlar (% 8)

- İnfaz Kanununda yapılan değişikliğe bakıldığında, yukarıda gösterilen ve **infaz kurumlarında kalanların %92 sinin işlediği suçluların büyük bölümünün yapılan kalıcı ve geçici iyileştirmelerden istisna tutulduğu görülmektedir.**

- Şayet bu yasanın amacı infaz kurumlarındaki doluluk oranını makul ve idare edilebilir seviyeye çekmekse, bu yasa bu amaca ulaştırmaktan uzaktır.

- Görüldüğü üzere kalıcı ve geçici hükümlere konulan istisnalar, normal kapasitesinin iki katından fazla tutuklu ve hükümlünün kaldığı ceza infaz kurumlarını normal seviyesine getirmekten uzaktır.

- Zira koşullu salıverilme süresini azaltan değişikliklerden ve Geçici Madde 6 ile getirilen denetimli serbestlik yoluyla infaz usulünden **infaz kurumundaki nüfusun önemli bir kısmını oluşturan tutuklu ve hükümlüler yararlanamamaktadır.**

- Bu düzenlemelerde aynı hukuki değeri koruyan ve haksızlık muhtevası itibariyle birbirine yakın olan suçlardan dolayı farklı işlemlere tabi tutulmasının Anayasadaki eşitlik ve hukuk devleti ilkeleri bakımından sorun oluşturacağı ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilebileceği ihtimali göz önünde tutulmalıdır.

- Bu durumda **getirilen düzenlemelerin genişlemesi nedeniyle hiç öngörülemeyen durumlarla karşılaşılması mümkün olabilecektir.**

- Bunu önlemek için kanun koyucunun cezaların infazına ilişkin yapacağı düzenlemelerde, hükümlülerin işledikleri suçlardan hareketle değil, suçluların örgütlülük, tehlikelilik, mükerrirlik gibi durumlarını göz önüne bulundurması ve yine bunların infaz sisteminin dışına çıkarılabilmesi, tekrar suç işleyerek infaz sistemine dâhil olmasını önleyici tedbirleri öngörmesi gerekmektedir.